

Державний архів Сумської області

**Посередник по полюбовному розмежуванню земель
Охтирського повіту м. Охтирка Охтирського повіту
Харківської губернії**

ФОНД 782

Інвентарний опис № 1

**1840, 1841, 1843-1850, 1859, 1861-1864,
1866, 1868-1870, 1872-1876, 1880-1881 pp.**

ПЕРЕДМОВА

до опису № 1 фонду 782 Посередник по полюбовному розмежуванню земель
Охтирського повіту м. Охтирка Охтирського повіту Харківської губернії

Генеральне і спеціальне межування в основному були спрямовані на землевпорядкування поміщицьких земель. Селянські землеволодіння землеупорядковувалися тільки тоді, коли були розміщені всередині поміщицьких. Винятком були землеволодіння державних селян. До державних селян належала група населення, яка, по-перше, не була в кріпосній залежності і, по-друге, платила в казну оброчний податок. Це — в основному селяни, які поселилися на державних землях, українські козаки, військові відставники, вільні хлібороби, колоністи та інші.

Основні принципи генерального межування полягали у таких положеннях: • межування проводиться не за іменем власників землі, а за назвами сіл і урочищ; усі такі земельні одиниці одержали назву генеральних дач — єдиного володіння або загального володіння декількох осіб; • основним принципом генерального межування було проведення меж між земельними дачами за згодою суміжних володільців.

Другою важливою роботою у справі устрою земельної власності був поділ між окремими власниками загальних генеральних дач. Вона носила назву спеціального межування. Це межування проводилось за тими самими правилами, що і генеральне — через повітових землемірів за взаємною згодою власників. Що стосується тих дач, по яких не могло бути досягнуто згоди, їхні межі встановлювались у судовому порядку за правилами, виданими в 1853 р.

У 1839 році на підставі "Інструкції для керівництва при виконанні попередніх заходів полюбовного спеціального межування" від 21 червня 1839 року були засновані посередницькі комісії для керівництва межуванням приватновласницьких земель в губерніях. Головою губернської посередницької комісії був губернський предводитель дворянства.

У період з 1839-1840 рр. в повітах були введені посади посередників щодо розмежування земель по повітах. Посередники на місцях вибиралися на три роки повітовими дворянами, які володіли земельною власністю. Головним завданням їх було схилення земельних власників до полюбовної згоди в питанні розмежування землі, що знаходиться в їх загальному володінні. Власники зверталися до посередників з проханням про розмежування земельних ділянок. Посередник складав проект розподілу і, за твердженням його власниками земельних ділянок, запрошував землеміра для складання полюбовного акту. землемір складав (окремий план і межову книгу).

Після затвердження акту губернським правлінням на кожну обмежану дачу землемір складав межові документи (окремий план і межову книгу). Усі межі позначалися в натурі законно встановленими межевими знаками. План складався шляхом зйомки з розшифруванням складу угідь. Копія плану видавалась власникам дач. У разі невдалої угоди справа направлялася на судово-межовий розгляд.

Кількість посередницьких ділянок змінювалося в залежності від числа нерозмежованих дач. По мірі завершення робіт з розмежування земельні ділянки укрупнювалися, кількість посередників скорочувалася. У разі великої території повіту і роздробленості черезсмужних дач було 2 чи 3 посередника.

При посереднику перебувала канцелярія: письмоводитель, писарі. На допомогу посереднику призначався землемір і креслярі.

В цілому до 1861 р. було обстежено і знято на план 17,4 млн. десятин державних земель, з яких виділено новоствореним селянським землеволодінням близько 964 тис. десятин, у тому числі в Харківській губернії — 170 тис.

У період з 1853 р. по 1870 р. в міру скорочення нерозмежованих земель кількість посередницьких ділянок поступово зменшувалася. Незакінчені справи передавалися посередникам інших повітів.

Постанову про ліквідацію посередників було видано 27.06.1874. Посередницькі комісії проіснували до 1884 року.

* * *

Фонд переданий до Державного архіву Сумської області з Харківського облархіву у 1871 році.

Фондоутворювач почав функціонувати 09.03.1840. Фактично посередник по полюбовному розмежуванню земель Охтирського повіту Харківської губернії проіснував до 1880 року.

У липні 2020 року проведено удосконалення та перероблення опису фонду. В опису відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, опис передруковано, складено перевідну таблицю шифрів, історичну довідку, акт перероблення опису архівного фонду.

На зберігання залишені прошення та заяви власників протоколи судових засідань, відомості про розмежування землі, про видачу власникам посвідчень.

На впорядковані документи складено опис №1 справ постійного зберігання, в який включено 53 справи з № 1 по № 53 за 1840-1881 роки.

Передмову склала
Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

Ольга Андрющенко

Посередник по полюбовному
розмежуванню земель
Охтирського повіту
м. Охтирка Охтирського повіту
Харківської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області

_____Юрій Олійник
_____2020

Фонд 782

Опис № 1

справ постійного зберігання
за 1840-1881 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Опис поданих відомостей від поміщиків та духовенства, які мають черезполосні землі в дачах м. Охтирка	14.02.1840	30.05.1841	440	
2.		Опис посередника Охтирського повіту. Справа про розмежування дачі села Самотоївка	29.01.1841	20.03.1873	675	
3.		Про розмежування дачі села Дернове (Попівка теж)	15.02.1841	27.05.1881	405	
4.		Відомості про черезполосні землі в дачі слободи Котельва, доставлені поміщиками та духовенством посереднику 1-ї ділянки Миколі Дмитровичу Райковичу	30.04.1841	05.05.1842	271	
5.		Про розмежування дачі м. Охтирка	17.05.1841	06.11.1861	599	
6.		Заяви купців, міщан та селян м. Охтирка по полюбовному спеціальному розмежуванню. Опис до справи	26.04.1841	07.06.1856	677	

1	2	3	4	5	6	7
7.		Про розмежування дачі села Успенське	12.02.1841	26.05.1853	19	
8.		Про розмежування дачі села Дем'янівка	25.04.1841	30.03.1850	113	
9.		Про розмежування дачі села Мазкове	08.02.1841	04.09.1848	15	
10.		Про розмежування дачі села Федорівське	24.02.1841	25.05.1851	46	
11.		Про розмежування дачі села Мошенка	13.07.1843	23.07.1876	120	
12.		Про землі, що належали Зінківського округу казенним селянам, що відійшли в Котелевську дачу при поновленні Генеральної межі дачі той слободи Полтавської губернії	22.05.1843	05.10.1854	163	
13.		Про розмежування дачі хутора Соляниківський	22.02.1844	30.10.1879	94	
14.		Про розмежування дачі слободи Котельва	24.10.1844	07.07.1869	832	
15.		Про землі, привласнені в особисту власність Боромлянськими казенними селянами без поділу на душі всього суспільства	30.11.1845	22.06.1862	318	
16.		Про розмежування дачі села Журавне	12.10.1845	19.04.1870	255	
17.		Про землі, привласнені в особисте володіння однодворцями сіл Кам'яницьке, Пожня, Верховлюджа Охтирського повіту	06.03.1840	01.10.1880	342	
18.		Про розмежування дачі села Пилівка	26.07.1847	16.05.1881	152	

1	2	3	4	5	6	7
19.		Про розмежування дачі села Криничне	01.04.1846	28.04.1876	33	
20.		Про розмежування села Дернового	15.05.1848	23.02.1880	242	
21.		Про розмежування сільця Миколаївка (Березівка теж)	17.03.1849	24.05.1850	5	
22.		Про розмежування Ворскловського пустища	16.03.1849	16.09.1878	434	
23.		Відомості про черезполосні землі державних селян дачі Котелевської дачі	1849	1850	204	
24.		Про розмежування Корніївського пустища	16.10.1873	16.05.1881	82	
25.		Про розмежування дачі села Покровське (Злодіївка теж)	16.08.1857	20.09.1872	55	
26.		Про розмежування дачі села Косогівщина	29.04.1857	28.04.1869	64	
27.		Про черезполосні землі слободи Боромля. Частина I	1859	10.11.1861	115	
28.		Про розмежування дачі слободи Боромля. Частина II	19.07.1859	20.01.1869	84	
29.		Про черезполосні землі м. Охитрка	16.11.1861	18.03.1870	329	
30.		Про розмежування Охтирського повіту селищ Деревки та Млинок дачі слободи Котельва	18.06.1841	12.10.1872	41	
31.		Геометричні таблиці до плану Харківської губернії Охтирського повіту Жигайлівської волості сільця Дернове (Попівка теж). Зйомка 1862 року	06.09.1870	27.10.1877	16	
32.		Про розмежування дачі хутора Мар'їнське	16.05.1863	18.11.1867	229	

1	2	3	4	5	6	7
33.		Листування про витребування спеціальних планів з дач, прилеглих до дачі хутора Мар'їнське	23.04.1864	11.09.1877	29	
34.		Письмове виробництво по дачі села Пилівка	02.07.1864	12.11.1878	7	
35.		Проект на розмежування дачі м. Охтирка	22.07.1868	29.04.1879	207	
36.		Полюбовні казки дач м. Охтирка та слободи Котельва	03.01.1866		18	
37.		Додаткова полюбовна казка дачі села Совяниківське	03.12.1869		6	
38.		Про розмежування дачі пустища Морозової	16.01.1869	19.04.1870	167	
39.		Полюбовні казки по дачі вигонної землі села Боромля	24.06.1870	30.06.1880	559	
40.		Про розмежування дачі хуторів Мошенка та Кардашеве загального володіння 2-ї гільдії купця Івана Тимофійовича Розторгуєва	21.07.1872	05.08.1880	33	
41.		Про розмежування дачі слободи Котельва. Частина II	15.04.1873	10.11.1875	301	
42.		Про розсилку повісток власникам для присутствія при розмежуванні дач	11.06.1873	15.09.1873	175	
43.		Про видачу власникам посвідчень про кількість землі і розмежування її	20.06.1873	20.10.1878	700	
44.		Про розмежування землі Охтирського повіту	15.06.1874	25.06.1874	44	

1	2	3	4	5	6	7
45.		Про розмежування дач слободи Котельва Охтирського повіту	21.08.1875	19.08.1881	121	
46.		Про розмежування дачі села Пожня. Додаткова полюбовна казка по дачі села Пожня	08.06.1876	10.06.1876	14	
47.		Полюбовна казка на розмежування дачі слободи Боромля	12.07.1872	23.02.1878	60	
48.		Про розмежування дачі вигонної та садибної землі слободи Боромля	23.06.1880	2.08.1881	9	
49.		Прошення та заяви власників дачі вигонних та садибних місць слободи Котельва	01.11.1878	18.12.1878	76	
50.		Додаткова таблиця докладного обчислення черезполосних земель, які перебувають в середині дачі м. Охтирка. Зйомка 1861 та 1862 рр. старшим мірщиком Котенко та сільським мірщиком Прилуцьким	1861	1862	7	
51.		Таблиці загального виведення черезполосних земель по дачі слободи Котельва присадибних та вигонних місць; докладного обчислення казенних земель; докладного обчислення пустощів, які перебувають в середині дачі садиби та вигонних земель слободи Котельва; черезполосних земель приватного володіння по дачі слободи	1861		20	

1	2	3	4	5	6	7
		Котельва садибних та вигонних місць				
52.		Плани				
53.		Старий опис				

До опису внесено 53 (п'ятдесят три) справи з № 1 по № 53, у тому числі:

літерні №№ _____,

пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

Ольга АНДРЮЩЕНКО

01.08.2020

**Фонд 782 спр. 52 Геометричні спеціальні плани Харківської губернії
Охтирського повіту, вкопіювання, плани**

№№	№№ плану	Назва	Розмір (см)
1.	1	Геометричний спеціальний план с. Пилівка	64x60
2.	2	Геометричний спеціальний план хутора Косовщина	70x51
3.	3	Вкопіювання на дачу с. Михайлова	70x51
4.	4	Вкопіювання на дачу с. Михайлова	70x51
5.	5	План господарський частини хуторів Високого та Височанського	47x63
6.	6	План дачі с. Криничного	106x106
7.	7	Вкопіювання окружної межі дачі хуторів Мошенка та Кардашеве	87x65
8.	8	План дворового місця з кам'яним будинком в слободи Боромля	65x42
9.	9 а	Геометричний спеціальний план дачі пустища Ворскловського	50x50
10.	9 б	Те ж	50x50
11.	9 в	Те ж	50x50
12.	10 а- 10 у	Геометричні спеціальні плани Котелевської волості слободи Котельва з селами (22 шт.)	50x50
34	11 а- 11 і	Геометричні спеціальні плани дачі м. Охтирка (11 шт.)	50x50
45	12	План дачі м. Зміїв з урочищем Дворець	53x68
46	13	Геометричний план Рубльовської волості Колонтаївського товариства дачі слободи Колонтаєва	50x28
47	14 а- 14-е	Геометричний план Котелевської волості дачі слободи Котельва (6 шт.)	50x28
53	15	План дачі слободи Самотоївка	137x154
54	16	План с. Пилівка	71x52
55	17	Черновий загальний план пустища Косовщина з хутором	69x51
56	18	План пустища Корніївського	62x44
57	19	Вкопіювання суміжного боку хуторів Бугроватого та Середнього	50x70
58	20	Геометричний спеціальний план Краснопільської волості слободи Покровська, те ж Злодіївка з селом Угроїди	195x162

Перевідна таблиця шифрів фонду 782 оп.1

Новий опис	Старий опис	Новий опис	Старий опис
1.	1	28.	27
2.	2	29.	28
3.	3	30.	29
4.	4	31.	30
5.	5	32.	31
6.	6	33.	32
7.	7	34.	33
8.	8	35.	34
9.	9	36.	35
10.	9 а	37.	36
11.	10	38.	37
12.	11	39.	38
13.	12	40.	39
14.	13	41.	40
15.	14	42.	40 а
16.	15	43.	41
17.	16	44.	42
18.	17	45.	43
19.	18	46.	44
20.	19	47.	45
21.	20	48.	46
22.	21	49.	47
23.	22	50.	48
24.	23	51.	49
25.	24	52.	50
26.	25	53.	Старий опис
27.	26		